

14

Фактътъ, че Пушкинъ е живъ само за онова което е преживялъ и прѣчувствувалъ, ни показва ясно на какво се дължи грамадното разнообразие на произведенията му. Въ настоящия очеркъ азъ нѣмамъ на омисль да говоря изобщо за поезията на Пушкина, нито само за поезията му, а за връзката между нея и вътрѣшния животъ на поета. Кой знай защо, на това нѣщо се е обръщало до сега най-малко внимание отъ руската критика. Още и до днесъ, тая критика гледа на Пушкина почти само като на жизнерадостенъ художникъ, за когото действителността, правдата на живота, има до толкова значение, до колкото тя може да бѣде прѣдметъ на светло художествено съзерцание и възпроизвеждане. Неще съмнѣние, че въ много отъ своите творения Пушкинъ се явява светълъ олимпиецъ, съ жизнерадостенъ погледъ на живота; но за жизнерадостность изобщо на Пушкиновата поезия, руските критици си правятъ една малка иллюзия. Бѣлински на няколко пъти поменава за скръбта на Пушкина и, безъ да я анализира, да вникне въ нея, настойчиво повтара, че тя е светла, ясна скръбъ. Това мнѣние на великия критикъ може да се обясни само съ незнатното свързка на живота съ поезията на Пушкина¹, а сѣщо и съ общия възгледъ на Бѣлински върху поезията му, споредъ който, за да отгатнемъ тайната на Пушкиновия патосъ, доста ни е да разберемъ артистичността на неговия стихъ², да не забравяме, че Пушкинъ като мислител (разбира се, художественъ!) е не особено нѣщо³, и най сетне да знаемъ, че той принадлежи къмъ тази школа въ искусството, която... не може вече да произведе ни единъ великъ поетъ⁴.

Като натура извънредно отзивчива, Пушкинъ не е могълъ да гледа равнодушно на околната действителность, която — стига да си спомнимъ политическото и културно състояние на Русия въ първата половина на нашето столѣтие — едвали никого, който е можелъ да чувствува като Пушкина, би настроила жизнерадостно. И ний виж-

¹ Първи подробни биографически свѣдения за Пушкина сѣ видели свѣтъ десетина години следъ смъртта на Бѣлински: П. В. Анненковъ, Материали для биографіи А. С. Пушкина. Спб. 1855.

² Бѣлинскій. Сочиненія, т. VIII, 366.

³ Ibid. 404.

⁴ Ibid. 402.